

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 226/2010-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. júna 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti T., Cyprus, zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 77/2009 z 3. decembra 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti T. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. februára 2010 doručená sťažnosť spoločnosti T., Cyprus (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obo 77/2009 z 3. decembra 2009.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

«1) Porušovateľ rozhodol rozsudkom zo dňa 27. 8. 2009, sp. zn.: 2 Obo 77/2009 o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 2. 4. 2009, sp. zn.: 3 Zm 110/03-Sn-266 v prospech sťažovateľa tak, že označený rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne opravným uznesením vydaným dňa 3. 12. 2009, sp. zn.: 2 Obo/77/09 porušovateľ modifikoval v celosti v neprospech žalobcu výrok obsiahnutý vo vyššie špecifikovanom rozsudku tak, že rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 2. 4. 2009, sp. zn.: 3 Zm 110/03-266 potvrdil. ...

2) Porušovateľ opravným uznesením, ktoré bolo vydané v čase, keď opravovaný rozsudok bol v právoplatnosti viac ako tri mesiace, modifikoval v celosti pre žalobcu pozitívny výrok rozsudku a priznal mu úplne opačný materiálnoprávny význam. Opravným uznesením došlo k úplnému potvrdeniu správnosti rozsudku krajského súdu, čo malo za následok zastavenie konania o majetkovom práve žalobcu. Opísaná modifikácia v spojení s argumentmi uvedenými v ďalšom texte spôsobila, že sa žalobcovi postupom porušovateľa odňala možnosť konať pred súdom.

3) Podľa § 164 OSP súd môže kedykoľvek aj bez návrhu opraviť v rozsudku chyby v písaní, počítaní a iné zrejme nesprávnosti. Opravné uznesenie vydá predseda senátu teda len vtedy, ak je potrebné opraviť chyby v písaní, počítaní alebo iné zrejme nesprávnosti vo výroku rozsudku (resp. v záhlaví, odôvodnení, poučení a pod.). Zákon má na mysli výlučne zjavné nesprávnosti, ku ktorým došlo pri vyhlásení alebo v písomnom vyhotovení rozsudku – pisárske chyby, omyly v súčtoch a podobne. Je nepripustné, aby súd podľa ust. § 164 OSP menil obsah rozsudku.

4) Podľa judikátu NS SR č. 37/1969 (rozhodnutie Najvyššieho súdu z 27. 9. 1968, sp. zn.: 2 Cz/57/68) cit.: „Opraviť rozsudok podľa § 164 OSP je možné len v prípadoch, že ide o chyby v písaní a počítaní a ďalej o také chyby, ktoré sú ako zrejme nesprávnosti podobného pôvodu ako chyby v písaní a počítaní, ku ktorým došlo len zjavným a okamžitým zlyhaním duševnej či mechanickej činnosti osoby, za účasti ktorej došlo k vyhláseniu alebo vyhotoveniu rozsudku, a ktoré sú každému zrejme; zrejmosť takej nesprávnosti vysvitá najmä z porovnania výroku rozsudku s jeho odôvodnením, prípadne aj z iných súvislostí.“

5) Z odôvodnenia napadnutého rozsudku NS SR nevyplýva, že rozsudok krajského súdu je potrebné ako vecne správny potvrdiť. Naopak, v odôvodnení rozsudku na stranách

7 až 9 je analyzovaná nemožnosť právneho prevodu pohľadávky zo zmenky postupom podľa ust. § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka (t. j. zmluvou o postúpení pohľadávok). V rozsudku sa na strane 7 v poslednom odstavci uvádza cit.: „Práva zo zmenky sa prevádzajú indosamentom (§ 14 zákona č. 191/1950 Zb.) a aj k tomu sa treba bližšie vyjadriť.“ Následne súd rozoberá jednotlivé ustanovenia zákona č. 191/1950 Zb., pričom prichádza k poznaniu uvedenému v poslednom odstavci na strane 9 rozsudku cit: „Z toho vyplýva, že nemožno dopĺňovať indosovanie postúpením, či odlišne aplikovať postúpenie pohľadávky od ZKV“. NS SR v odôvodnení napadnutého rozsudku dospel k právnenému názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru krajského súdu, pričom pre otázku procesného nástupníctva a ďalšieho postupu v konaní o majetkových právach sťažovateľa potvrdil irelevanciu existencie zmluvy o postúpení pohľadávok podľa ust. § 524 a nasl. OZ medzi spoločnosťou T. a Ing. J. R. Dôležité však je, že práve o existenciu tejto zmluvy oprel krajský súd svoje rozhodnutie o zastavení konania, keď tvrdil, že k platnej indosácii zmenky nedošlo, ale kvôli zmluvnému postúpeniu na základe ust. § 524 a nasl. OZ stratil sťažovateľ aktívnu legitimáciu vystupovať v konaní. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku NS SR tak bez pochyb vyplýva fakt, že krajský súd má v konaní pokračovať pre vadu v indosácii zmenky s pôvodným žalobcom – spoločnosťou T. Pre záver, že má dôjsť k zastaveniu konania vedeného pred krajským súdom pod sp. zn.: 3 Zm 110/03 neexistuje v odôvodnení rozsudku porušovateľa žiaden právny ani skutkový argument.

6) Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Toto ustanovenie zákona treba z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR vykladať a uplatňovať tak, že rozhodnutie všeobecného súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. K takýmto záverom dospel aj Európsky súd pre ľudské práva v súvislosti s čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v obsahu ktorého nemožno vidieť rozdiely v porovnaní s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, keď do práva na spravodlivé súdne konanie tiež zahrnul právo účastníka konania na odôvodnenie súdneho rozhodnutia,

ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (I. ÚS 2/08, IV. ÚS 115/03). ...

8) Odôvodnenie má presvedčiť účastníkov konania, že rozhodnutie bolo výsledkom starostlivého zhodnotenia relevantných faktov, že nebolo len doprovodom vopred prijatého rozhodnutia, a že nebolo svojvoľné. Z uvedeného dôvodu je preto potrebné trvať na logickej súladnosti (bezrozpornosti) a vecnej konzistencii odôvodnenia rozhodnutia, ktoré nemôže opomenúť dôležité skutočnosti a tieto ponechať bez odpovede. ...»

Podľa názoru sťažovateľky tým, že najvyšší súd vydal opravné uznesenie, ktorým priznal pôvodnému rozsudku celkom opačný materiálnoprávny význam, ako aj tým, že z odôvodnenia tohto uznesenia nevyplýva záver o vecnej správnosti rozhodnutia prvostupňového súdu a o potrebe jeho potvrdenia, bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že najvyšší súd postupom a opravným uznesením sp. zn. 2 Obo 77/2009 z 3. decembra 2009 porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby toto uznesenie zrušil a sťažovateľke priznal primerané finančné zadostučinenie v sume 1 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom č. k. KP 4/2010-22 (Nobs 35/10) z 30. apríla 2010 vyjadrila podpredsedníčka najvyššieho súdu, v ktorom okrem iného uviedla: „... proti sťažnosťou napadnutému rozhodnutiu zo dňa 3. decembra 2009 sp. zn. 2Obo/77/2009 je podané dovolanie. Dovolacie konanie je vedené pod sp. zn. 1ObdoV/11/2010. Vec došla dovolaciemu súdu dňa 1. marca 2010.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri prerokovaní tejto sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a opravným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 77/2009 z 3. decembra 2009, vychádzal z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach tým spôsobom, že ochrany základných práv a slobôd sa na ústavnom súde možno domáhať iba v prípade, ak túto ochranu nemôžu sťažovateľom poskytnúť všeobecné súdy.

Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Sťažovateľka najvyššiemu súdu vytýka, že pri rozhodovaní o jej odvolaní svojím arbitrárnym a neodôvodneným postupom a následným rozhodnutím porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v dôsledku čoho sa

domáha aj zrušenia opravného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 77/2009 z 3. decembra 2009.

Sťažovateľka vo veci vedenej Krajským súdom v Banskej Bystrici pod sp. zn. 3 Zm 110/03 v súvislosti s napádaným uznesením najvyššieho súdu využila opravný prostriedok, ktorý jej účinne poskytuje Občiansky súdny poriadok (§ 237 a nasl.), a 21. januára 2010 podala proti uvedenému rozhodnutiu dovolanie.

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka svoje námietky uplatnila v sťažnosti podanej ústavnému súdu, ako aj v dovolaní, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie skončené, musela byť sťažnosť odmietnutá pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, bude rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Súbežné podanie dovolania a sťažnosti ústavnému súdu navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 358/09), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti ústavnému súdu je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd sa však v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľku prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd, majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľke lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu

právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99 a jeho body 51, 53, 54).

A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní bude mať sťažovateľka k dispozícii už iba podanie sťažnosti ústavnému súdu týkajúcu sa tohto rozhodnutia za obvyklých podmienok.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2010